

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 28. aprila 1944

Preis - Cena L 0'80

Iz pravosodnega oddelka Vrhovnega komisarja

Na osnovi pooblastila, podeljenega mi v naredbi Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« z dne 19. oktobra 1943, izdajam naslednje

Izvršilne določbe o trošninah in hodarinah sodnih izvršilnih organov v Ljubljanski pokrajini.

Clen 1. Naredba jugoslovanskega pravosodnega ministra, tičočna se trošnin in hodarin izvršilnih organov z dne 26. apr. 1938, št. 95-XXXII-236, odn. Službeni list banske uprave z dne 6. maja 1938 št. 128-37, se tako spremeni, da ima v celoti stopiti na mesto valutarne označke »dinar« valutarne označka »lira«.

Clen 2. Te izvršilne določbe stopijo v veljavo s 1. majem 1944.

Na osnovi pooblastila, podeljenega mi v naredbi Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« z dne 19. oktobra 1943, izdajam naslednje

Izvršilne določbe o podaljšanju zastarelih rokov za menice

Clen 1. Za menice, izdane pred 1. aprilom 1942, in za one menice, za katere je zastaralni rok pričel teči po 6. aprilu 1941, se podaljšuje zastaralni rok za uveljavljanje meničnopravnih in regresnih zahtevkov po § 78 meničnega zakona bivše kraljevine Jugoslavije z dne 29. nov. 1928 zoper vse zavezance, kjer koli prebivajo, na 5 let od dne protesta, če imajo eden ali več alj vsi zavezanci svoje bivališče na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije izven Ljubljanske pokrajine in če so menice domicilirane v Ljubljanski pokrajini.

Clen 2. Te izvršilne določbe stopijo v veljavo s 1. aprilom 1944. Z istim dnem se razveljavijo vsi pravni predpisi, ki nasprotujejo tem izvršilnim določbam.

Trst, 13. aprila 1944.

d. Paul Messiner, s. r.

Tretji poziv za oddajo pnevmatik

V smislu naredbe šefa pokrajinske uprave VIII. št. 1153-2 z dne 17. marca 1944 (Sl. l. št. 39-20 ex 1944) se morajo oddati dne 27. aprila 1944 od 14—16 pnevmatike (plašči in zračnice) velikosti 16 palcev (t. j. 4.50×16, 4.75×16, 5×16, 5.25×16, 5.50×16, 5.75×16, 6×16, 6.25×16, 6.50×16, 6.75×16 in 7.50×16). Druge velikosti se tega dne ne sprejemajo. Pri oddaji je treba navesti evidenčno (LB) številko prizadetega motornega vozila.

Gornje pnevmatike se oddajo tudi od vozil, ki so bila osigurana (rezervirana — »sicherungsgestellt«) po viš. SS in policijskem vodji v XVIII. obrambnem okrožju — vodilni štab za pobijanje tolp.

Kraj oddaje: Javna skladišča Ljubljana, Ciril Metodova (bivša Tyrševa) cesta 33, skladišče št. 10.

Za pnevmatike drugih dimenzij bodo sledili podobni pozivi.

Pobiranje odrezkov od izredne delitve živil

Vse trgovce, ki so delili 20. t. m. izredne dodatke, obveščamo, da naj nalepijo odrezke za prodano blago in jih prineso v zaprtih vrečkah z dvema seznamoma dne 4. in 5. maja naravnost na »Prevod«, Gosposka ulica 12-I, soba 10.

Položaj na lesnem trgu balkanskih držav

Internationaler Holzmarkt z dne 27. marca je objavil na podlagi številnih izjav balkanskih gospodarskih strokovnjakov, ki so nedavno obiskali njegovo dunajsko uredništvo ter na podlagi ustnih in pisemnih poročil svojih balkanskih dopisnikov naslednji prerez o položaju na lesnem trgu balkanskih držav. Podatki članka so zanesljivi in zaslužijo zato popolno upoštevanje ter bodo gotovo zanimali tudi naše gospodarske ljudi.

»Internationaler Holzmarkt« piše: Na Hrvaškem je položaj gospodarstva in s tem tudi lesnega gospodarstva še vedno zelo težaven. Dva činitelja v prvi vrsti ovirata ureditev trga: notranja negotovost, ki ne dopušča nobenega načrtnega dela in pa astronomične cene.

Praktično je nemogoče nakup lesa za one države, v katerih je določen za kuno in vsakokratno državno valuto določeno obračunsko razmerje, kakor to velja za marko, a tudi za švicarski frank. Dokler se to razmerje ne prilagodi notranji kupni vrednosti in dejanskemu tržnemu položaju, tako dolgo je tudi vsaka lesna kupčija nemogoča.

V mirnih okrajih se sicer les proizvaja, toda v nobenem razmerju z lesnim bogastvom dežele. Za inozemskega lesnega nakupovalca ne preostaja zato nič drugega, kakor da čaka.

Notranji položaj v Srbiji je mnogo bolj ugoden. Gospodarstvo se vidno popravlja in tu se more že v bližnjem času računati z večjimi kupčijami. Trenutno povzročajo težave samo cene.

Lanski zaključki niso bili zadovoljivi. Bukovina, ki je bila prodana za 4000 din (220 mark) se je dobavila le v nezadostnih količinah, ker je primanjkovalo prevoznih sredstev. Dosedaj se je izkazalo, da je dovažanje lesa po stari navadi z vprežno živino in po prostem dogovoru s tam bivajočimi kmeti še najbolj zanesljiva in najboljša metoda. Prisilna mobilizacija delavcev je dala zelo slabe rezultate. Nastavili so se namreč večinoma stari in slabotni ljudje, ki pri slabih mezdah niso nič opravili.

Draginja pa je v deželi še vedno velikanska. Na noben način ne ustrežajo cene obračunskemu tečaju — marke proti dinarju ko 1:20.

Neki beograjski lesni industrialec nam je pred kratkim navedel nekatere cene, ki so v tej zvezi zelo značilne. Kilogram jabolk velja n. pr. 200 din ali 10 mark, nosač zahteva od postaje do hotela tudi 200 din in pod 1000 din se le težko dobi izučenege delavca.

Tudi cene lesa so temu primerne visoke. Poleg tega pa zija med uradnimi najvišjimi cenami in tako imenovanimi dnevnimi cenami še velika luknja. Oficialna cena za drva je n. pr. v Beogradu 1600 dinarjev za kub. meter, dejansko pa se mora plačati 6000, pa tudi 8000 din. Za mehki rezan les z žage se zahteva za m³ 6000 do 8000 din in cena za bukovino z vagona znaša približno 6000 din ali 300 mark.

Kako težko se morejo uresničiti kupčije zaradi cen, kaže naslednji

Opozarjamo, da mora biti v seznamu ločeno razvidno, koliko je bilo prodane marmelade in koliko sadnega soka na isti odrezek.

primer, o katerem se nam je poročalo. Pred kratkim je bil ponudjen vagon borove smole po 160 din za kg od vagona. Uradna cena od gen. pooblaščenca za gospodarstvo pa znaša samo 17 din. Po tej ceni pa nihče ne dobavlja in tako potuje blago na črno borzo.

Tudi orehov les bi se mogel dobiti. Kakovost pa je večinoma manjvredna. Pri nizkem dobičku, ki ga daje takšno blago, bi se uradno komaj dovolila višja cena ko 500 mark, zahteva pa se 700 do 800 mark. Podoben je položaj tudi za furnirski les.

Posebne težave povzročajo še vedno dovoz lesa iz gozdov. Tovorni avtomobili se zaradi slabih cest skoraj ne morejo rabiti, traktorjev, ki bi spravili blago čez obraščena tla ali po pomožnih cestah, ni, pa tudi potrebne prakse primanjkuje. Trenutno se proučujejo metode z modernimi dovoznimi sredstvi. Za to se zanima znana dunajska lesna firma, ki hoče skupno z jugovzhodnim koncernom napraviti gozdne in žične železnice, da bi mogla večje gozdne objekte rentabilno izkoriščati ter bi pri tem proizvajala tudi oglje za traktorje.

Bolgarska, ki je dosedaj komaj kdaj nastopila kot večji mednarodni lesni dobavitelj, je lani prvič dobavila večjo količino bukovine, jesenovine in brestovine. Bukovina sicer ni tako dobra kakor bukovina drugih balkanskih držav, Slovaške ali Madžarske, toda je vseskozi uporabna. Pri tej kupčiji so se morale — kakor pri vseh prvih kupčijah — premagati velike težave. Neka svetovna firma iz Leipziga je tu izvršila zelo koristno pionirsko delo. Vsak začetek je tudi v lesni trgovini težak, vendar se more upati, da se bodo bližnji zaključki izvedli že z manjšim trenjem. Bolgarski gozdovji so vendarle tako bogati, da bi mogli dati večkratno količino lanskega leta, ne da bi zaradi tega trpela lastna oskrba Bolgarske. Trenutno nabavljata skupno neka dunajska in neka berlinska tvrdka dragocen les.

Furnirjev, posebno iz orehovine, bi bilo zadosti na razpolago, a so cene tako visoke, da je več nemških tvrdk resigniralo na svoje kontingente. Sicer pa začne sedaj obratovati nova tovarna za furnirje.

Poleg čisto tehničnih težkoč pri skiepanju meddržavnih lesnih pogodb na Bolgarskem, se morajo premagovati tudi upravne težkoče. Tako je delala še v najnovjšem času zunanje-trgovinska direkcija neki hamburški tvrdki težave pri izvozu že pred daljšim časom kupljenih vagonov orehovitih furnirjev. Čeprav je treba sedaj pri izvedbi lesnih izvoznih kupčij na Bolgarskem preskakovati še težke barriere, se more vendarle sklepati, da se bodo v novem letu kupčije z lesom zelo povečale. Kupčijski izgledi se vsekakor presojajo zelo ugodno.

Na Grškem se o lesnem trgu v srednje-evropskem smislu sploh ne more govoriti. Lesne cene v drahmah so dosegle višino, da je treba ostro napeti oči, da se morejo vse ničle dobro prebrati. Neki nakupovalec lesa, ki se je skušal uveljaviti na grškem trgu, je z enim smejočim in z enim jokajočim očesom dejal: Če bi se cene lesa v drahmah preračunale v marke po uradnem tečaju, bi dobil evropski les večinoma kurjo polt.

Nima zato smisla navajati števil. Kljub temu pa nudi ta dežela za nemške gozdne gospodarje, za nemško tehniko in organizacijo v bodoče gotovo veliko vabljivosti, za trgovca pa tudi brez dvoma možnostjo zaslužka.

Posebno gozdovi severne Grčije,

ki so postali deloma dostopni z vojnimi cestami, zaslužijo vso pozornost, zlasti če bi se izkoriščali skupno z domačimi tvrdkami. Grki so praviloma odlični trgovci, ki bi deloma z grškim kapitalom in nemškim strokovnim znanjem bili pripravljeni za to ali ono veliko kupčijo. Deloma bi se mogli navezati stiki tudi z že obstoječimi podjetji. Orehovine in drugega furnirskega lesa dobre kakovosti je zadosti.

Lastno potrebo pač Grčija nikdar ne bo mogla kriti iz lastnih gozdov, vendar pa znaten del. V glavnem bo uvažala stavbeni les ter deske iz smreke in jelke, do čim bi mogla les nekatere listovce iz lastnih gozdov izvažati.

Močvirnata ozemlja v dojnah rek in v nižinah bi bila zelo prikladna za nasaditev hitro rastočih dreves kakor topola, evkalipta in deloma tudi jelše. Tudi že obstoječe izkoriščanje smole bi se moglo še razširiti ter bi se morali h temu izkoriščanju pritegniti tudi otoki.

Za agrarno reformo na Madžarskem

»Südsost-Echo« navaja naslednje razloge za izvedbo temeljite agrarne reforme na Madžarskem:

Kmetijska zemljišča trianonske Madžarske so obsegala 9763 milijonov kat. oralov. Po odločitvi rasodišča na Dunaju se je ta površina povečala za 1223 milijonov, po priključitvi Karpatske pa za 290 tisoč 530 kat. oralov in obsega tako kmetijsko zemljišče današnje Madžarske brez Sedmograške 11 milijonov 275.755 kat. oralov. V stari Madžarski je prišlo l. 1920. na posest pod 100 oralov samo 47.5%, na veleposestva nad tisoč oralov 35.9%, na srednja posestva med 100 in 1000 oralov pa 16.6% od vsega kmetijskega zemljišča.

Do l. 1935. se je razmerje tako spremenilo, da je prišlo na malo posest 51.9%, na srednjo 18.2% in na veleposest 29.9%. V stari Madžarski je bilo med petindvajsetimi komitati samo 8 takih, v katerih je mala posest do 50 oralov presegala polovico skupne kmetijske zemljiške posesti. V drugih komitatih je mala posest zavzemala eno tretjino od skupnega kmetijskega zemljišča, v nekaterih pa je prišlo na veleposest tudi samo 15.5%. Na veleposesti je povprečni hektarski pridelok krušnega žita, krompirja in sladkorne repe za kakih 20% večji ko na mali posesti, povprečni hektarski pridelok vsega madžarskega kmetijstva pa se v dobi 60 let ni dosti spremenil.

Vzrok te zaostalosti je predvsem pomanjkanje strokovnega pouka in znanja, kajti do pred nekaj leti je bil samo poldrugi odstotek madžarskih kmetovalcev deležen primerne strokovnega pouka. Pred tremi leti je vlada napravila načrt za kmetijsko šolstvo ter določila eno milijardo pengő, ki se bo v desetih letnih obrokih uporabila za vzdrževanje kmetijskih strokovnih šol in tečajev. Ker se ta načrt že izvaja, se

je strokovna in splošna izobrazba madžarskih kmetov gotovo že nekoliko dvignila.

Največji problem Madžarske in posebej še madžarskega kmetijstva pa je kmečki proletariat. To so hlapci in kmečki delavci ali — kratko rečeno — kmetje brez zemlje. Lahko se reče, da je ta široki sloj prebivalstva pred sedanjo vojno obsegal približno 3 milijone ljudi. Po neki madžarski uradni statistiki tvori to veliko skupino prebivalstva 461.300 kmetov brez zemlje, 425.830 kočarjev, ki imajo zemljišča do pet oralov, 215.896 hlapcev in dekel ter en milijon 867.563 družinskih članov. Od začetka sedanje vojne, zlasti pa v zadnjih dveh letih se je to seveda spremenilo, ker je industrija prevzela stotisoče delovnih moči z dežele. Zaradi tega je na eni strani nastalo celo pomanjkanje delovnih moči v kmetijstvu, na drugi strani se pa kmetijstvo baš zaradi tega bolj in bolj mehanizira. Mezde delavcev v kmetijstvu so se sicer zvišale, ne morejo pa omogočiti prej označenemu širokemu sloju prebivalstva primerne in zadovoljivega socialnega standarda. Po mnenju kmetijske zbornice bi bilo to doseženo, če bi vsaka družina kmetov brez zemlje in delavcev v kmetijstvu dobila 8 do 10 kat. oralov zemlje, skupaj torej nad dva milijona oralov.

Danski proračun

Po predlaganem danskem državnem proračunu za finančno leto 1944/45. bi znašali izdatki 1027, dohodki pa 984 milijonov danskih kron, da bi bilo 43 milijonov kron primanjkljaja. Ker pa se, kakor v preteklem letu dohodki iz trošarin računajo samo za 7 mesecev, ker poteče njih veljava 1. novembra, se more računati na neznamen presežek dohodkov nad izdatki.

Iz združnega registra

Pri Kmetijsko-gospodarskem društvu v Logatcu se izbrise član upravnega sveta Jerina Josip, vpiše pa se član upravnega odbora Mihevc Franc, posestnik na Martinjem hribu.

OKVIRI * UMETNINE
GOSPOSVETSKA 3
GALERIJA „OBERSNEL“

Prodaja tekstilnega blaga

Nakazila tkanin in obutve — pojasnila.

V »Trgovskem listu« št. 28/44 z dne 4. aprila 1944 so bila objavljena pojasnila in preračunska tabela za nabavo tkanin in obutve. Dodatno k tem pojasnilom pa sporoča Pokrajinska uprava glede prodaje tekstilnega blaga še naslednje:

Dočim je za nakup tkanin predpisano, da se zahteva obenem z izročitvijo oblačilne nakaznice tudi izkaz o istovetnosti kupca, tega trgovcem ob nakupu blaga pri grosistih ni treba, ker trgovec lahko zastopa tudi pooblaščenec; vendar pa se mora grosist na primeren način prepričati, da je dotični res upravičen pooblaščenec.

Nabavnice izdajajo po veljavnih predpisih okrajna glavarstva oziroma mestni preskrbovalni urad v Ljubljani. V prejšnjih okrožnicah je bilo zadostno poudarjeno, kdo sme izdajati nabavnice in s kakšnimi ukrepi previdnosti. Nabavnice, ki so izdane od pristojnega oblastva, so torej izvršljive ne glede na to, v katerem kraju biva koristnik in ali je kraj začasno nekontroliran po vojaških oblastvih.

Na nabavnica in nakupnicah se mora predpisati rok njih veljavnosti in ta rok v nobenem primeru ne sme presegati dobe 1 meseca. Kolikor so bile listine izdane brez take določbe, naj se primeroma razglasi, da po izteku tega roka izgube veljavo.

Domobranci se z vojaškim blagom oskrbujejo izključno pri svojih vojaških edinicah.

Prijava delovnih moči

Z ozirom na naredbo Vrhovnega komisarja z dne 11. marca 1944, Sl. list 24/44 z dne 5. IV. 1944 o odpuščanju delovnih moči in o delovnem času v obratih ter z ozirom na dopis šefa pokrajinske uprave — inspekcija dela, morajo vsi obrati, ki so na dan 1. marca 1944 zaposlevali dvajset (20) ali več delovnih moči, takoj sporočiti Združenju trgovcev, Gregorčičeva ulica, naslednje podatke:

1. število nameščencev (ločeno moški in ženske),
2. število delavcev (ločeno moški in ženske),
3. število vajencev (ločeno moški in ženske),
4. kakšen je delovni čas (koliko ur dnevno).

Obratom, ki so 1. III. 1944 zaposlovali manj kot 20 delovnih moči, ni treba podati te prijave.

Združenje trgovcev je prizadete obrate o prijavi obveznosti že obvestilo, vsa ona podjetja pa, ki pomotoma tega vabila niso sprejela, pa so na dan 20. marca zaposlovala več kot 20 delovnih moči, pa naj prijavo prav tako podajo na podlagi te objave takoj Združenju trgovcev.

Združenje trgovcev v Ljubljani.

Nove monopolske pristojbine na Hrvaškem

Nedavno so bile določene in objavljene nove monopolske pristojbine na Hrvaškem. Pri kilogramu so pristojbine naslednje: tabak domačega pridelka 2000 kun, sol 50 kun, petrolej pa 60 kun. Za vžigalnice se plača na leto po 1000 kun, za vžigalne kamenčke do 0.3 grama 5 kun, za vsaki vžigalico pa po 0.15 kune.

Proizvodnja električnih žarnic v Romuniji

Lani so porabili v Romuniji 4.757.670 električnih žarnic. Od tega pride 50,5% na domačo proizvodnjo, 49,5% pa na uvoz iz inozemstva. Žarnice izdelujejo v Romuniji tri podjetja, med katerimi je največja tvrdka »Tungfram«. Na njo pride 52,2% domače proizvodnje.

Grške gospodarske improvizacije

»Südos-Echo« je objavil zanimivo poročilo iz Aten, iz katerega posnemamo:

V grških mestih presenečajo tuje najbolj različne improvizacije, s katerimi si Grki pomagajo v gospodarski stiski. To so domisleki in iznajdbe, zelo preproste ali pa naravnost fantastične, učinkovite pa tako, da premagajo težave, nad katerimi bi naši ljudje obupavali.

Najprej opazimo vsepovsod preprosto rešitev prometnega in transportnega problema. To je »karočaki« — navaden zaboj na dveh kolesih, ki ga vozijo po ulicah kakor samokolnico. S »karočakom« odvažajo s kolodvora in hotela prtljago, s trga in trgovine pa blago. »Karočaki« je postal taksi v blagovnem prometu. Podjetni Grki imajo tudi po več takih vozil ter »parkirajo« z njimi ob ulicah. V »karočaki-prometu« pa niso samo mali in veliki podjetniki, temveč tudi stalni in najeti vozniki in delavci.

Stari tovorni avtomobili, kolikor jih je še, imajo fantastične oblike, ker so s hlodi in deskami razširjeni ter dvignjeni v nadstropja. Fantastične so tudi naprave za pridobivanje plina iz oglja, ker je veliko pomanjkanje goriva. Tudi alkohol iz rozin in razne primesi uporabljajo iznajdljivi Grki za gorivo. Čuden je ropot in izpuh grških motornih vozil, vznemirljivo je gledati velike gruče ljudi na šibkih odrin gugačih se tovornih avtomobilov, zelo živahno prometno življenje pa vendarle teče dalje.

Tudi problema pomanjkanja dela in zaslužka so se Grki spretno in uspešno lotili. Težko je najti Grka, ki ne bi bil na kak način dvojni, trojni ali večkratni zaslužkar. Od ene male službe se ne da živeti, zato pa je treba več malih

služb. Tako prodaja mož zjutraj pred svojimi uradnimi urami časopise, zvečer vstopnice za kino, potem pa še igra saksofon v kaki kavarni. Lastniki karočaki-prometnih podjetij so po večini tudi prodajalci. Mizice, obložene z baterijami za žepne svetilke, z glavniki in nožički, s cigaretami, s kupčki rozin itd., imajo postavljene kar poleg svojih vozil na ulicah in trgih.

Najbolj priljubljen in udomačen pa je zaslužek pri posredovanju. Najprej zasluži, če koga s kom seznaniti, potem pa zasluži pri kupčijah, ki se razvijajo iz takega znanstva in priporočila. Zasluži se pri dobičku in pri diferenci. Inflacija nudi za to neštete prilike. Danes se kupi nekaj na kredit do jutri, jutri pa se že proda po višji ceni. Prodaja in kupuje pa se vse — od žebļa do cekina.

Med gospodarskimi improvizacijami je sto in sto iznajdb za domačnjake blaga, ki ga primanjkuje. Surogati se uveljavljajo za vse od sredstev za čiščenje do živil. Pri tem pa ni Grkom na razpolago velika živilska industrija. Surogati so po večini zadeva in delo malega domačega obrta. Kmečke družine izdelujejo sladkor iz grozdja in rozin ter ga prodajajo v mestu. Grški surogati imajo že lepe uspehe. Od prvih čevljev, ki imajo namesto usnjenih podplatov podplate iz spletenih vrvic, se je razvila pravcata domača industrija, ki izdeluje take čevlje v ličnih oblikah. Torbice iz usnja so nadomestile lične in zelo praktične torbice iz ločja.

Tako bi se dala naštetj dolga vrsta improvizacij, ki niso nastale samo iz želje po zaslužku, temveč tudi iz prirojene sposobnosti in volje, da se življenje olajša, kjer je le mogoče.

Premoženje Židov na Madžarskem

Kakor piše »Deutsche Adria-Zeitung«, živi na Madžarskem približno 1 milijon Židov. Po ugotovitvah bivšega predsednika državnega osrednjega statističnega urada imajo ti Židje več ko 25 odst., po drugih cenitvah celo več ko 33 odstotkov vsega madžarskega narodnega premoženja. Pomen te udeležbe na narodnem premoženju pa daleč prekaša odstotni delež na premoženju. Polovica vseh hiš, in sicer ne samo v Budimpešti, temveč tudi na deželah, je v židovskih rokah. Vrednost židovskih surovin in blagovnih zalog pa se cenijo na 60 odstotkov vseh surovinskih in blagovnih zalog na Madžarskem.

Sedaj je izdala madžarska vla-

da naredbo o zavarovanju in zagotovitvi vseh židovskih premoženj. Po tej naredbi se morajo prijavit vsa židovska premoženja, ki presegajo 10.000 pengő, vsak Žid mora plačati po 3000 pengő, vsako židovsko podjetje pa najmanj 5 odstotkov svojega zadnjega prometa. Naredba velja tudi za vse zadruge in delniške družbe, če je v njih na vodilnem mestu tudi le en sam Žid. Židje morajo prijavit tudi vse premičnine, zlasti vse umetnine, preproge in dragocene predmete. Za kritje življenjskih stroškov sme Žid dvigniti na mesec 1000 pengő. Vse židovsko premoženje je pod zaporo. Kazenske sankcije za kršitev te naredbe so zelo ostre.

Velikanski vojni dobički ameriških podjetij

Poleg velikih koncernov so dosegla tudi srednje velika podjetja v Ameriki silne vojne dobičke. Njujorški list »P. M.« objavlja poslovne uspehe 12 takšnih podjetij. Ta odkritja pač ne potrebujejo nikakega komentarja. Naslednje ugotavlja njujorški list:

Jacob Aircraft Manufacturing Company: pred vojno izguba 70 tisoč dolarjev, leta 1942. dobiček 11.400.000 dolarjev.

General Cable Company: predvojni dobiček 850.000, leta 1942. 19.400.000 dolarjev.

Lima Locomotiv Work Incorporated: povprečni predvojni dobiček 60.000 dolarjev, 1. 1942. 10 milijonov dolarjev.

General Machinery Corporation: povprečni predvojni dobiček 115 tisoč dolarjev, 1. 1942. 20.760.000 dolarjev.

Grumman Aircraft Engineering Corporation: povprečni predvojni dobiček 540.000 dolarjev, 1. 1942. 22,5 milijona dolarjev.

Podobne dobičke so dosegle vse druge od njujorškega časopisa našete firme. Trumanov preiskovalni odbor se je čutil zato primornega, da poroča senatu o teh izrednih dobičkih. Odbor je preiskal poslovanje 100 firm, ki so sklenile z vlado kontrakte. Samo tri firme so se mogle oprostiti obtožbe preintenzivne dobičkarske politike. Nekatere teh firm so dosegle dobičke, ki so presegli njih predvojne dobičke tudi za sto-kratno.

Denarništvo in zavarovalstvo

Iz poslovanja največjih madžarskih bank

V zadnjem času dajejo madžarske banke kredite samo do določene meje svojih vlog. Lani so se vloge devetih največjih bank v Budapešti povečale za 504 milijone pengő ali v primerjavi z letom 1942. za 26,7%. Devet desetih teh novih vlog je določenih za kredite. Obtok bankovcev ter bilančne vsote in vloge madžarskih največjih denarnih zavodov so v milijonih pengő razvidne iz naslednjega pregleda:

	Največje banke Budapešte	
	bilančna vsota	vloge
1930.	2.158,2	1.101,2
1939.	2.073,1	1.211,4
1940.	2.565,1	1.351,7
1941.	3.141,0	1.528,3
1942.	4.519,2	1.891,3
1943.	6.976,7	2.395,0

Clanice Centralne denarnih zavodov	Obtok bankovcev Nar. banke	
	bilančna vsota	vloge
4.633,4	1.916,8	469,2
4.291,9	1.712,0	974,8
4.723,0	1.937,1	1.386,6
5.715,4	2.361,5	1.984,1
7.459,6	2.904,5	2.958,3
10.400,0	3.684,5	4.391,7

Prirastek vlog je v razmerju z narodnim dohodkom in obtokom bankovcev premajhen. V vsej državi so se vloge lani povečale za 780 milijonov pengő in pride od tega približno polovica na prave hranilne vloge v hranilnicah in pri Poštni hranilnici.

*

Na seji upravnega sveta Nemške banke je bilo sklenjeno, da izplača tudi za lani šodstotno dividendo.

Indija je v sedanji vojni odplačala že vse svoje dolgeve Vel. Britaniji in postala vrhu tega velika upnica Velike Britanije. Indijska dobroimetja v Angliji so že v februarju 1944 presegla indijske obveznosti za 570 milijonov funtov, do konca marca pa je indijski aktivni saldo narasel že na 720 milijonov funtov.

Novi madžarski carinski predpisi

Po novih carinskih predpisih carini glavna carinarnica v Budapešti le one blagovne pošiljke iz inozemstva, ki jih naročniki prevzamejo najpozneje v desetih dneh. Ko dobi tvrdka obvestilo, da je blago prispelo, mora predložiti carinarnici pismo izjavo, da bo carino plačala takoj ter blago prevzela v desetih dneh. Po tem roku se plačuje desetkratna ležarina, ki pa pri kalkulaciji cene sme biti upoštevana.

Pridelovanje sladkorne repe v Romuniji

Po pogodbi, ki so jo sklenili predstavniki romunskih sladkornih tovarn in sindikata pridelovalcev sladkorne repe, bodo leta 1944/45. nasadi sladkorne repe obsegali 70.000 ha. Določen je bil tudi ključ za razdelitev pridelka na 8 sladkornih tovarn v deželi. Poleg plačila po določeni ceni bodo dobili pridelovalci še po 7 kg sladkorja za vsak vagon sladkorne repe.

Oddaja tekstilnih izdelkov na Madžarskem

Napovedana je nova madžarska naredba o oddaji tekstilnih izdelkov. Po tej naredbi se bodo prodajali tekstilni izdelki le tedaj, če bodo kupec oddali stare tekstilne izdelke v enaki količini in po možnosti tudi iste kakovosti. Z novo naredbo bodo določene tudi premije za proizvedene tekstilnega blaga in tekstilnih izdelkov.

Gospodarske vesti

V Nemčiji je bilo v l. 1943. oddanih 650 milijonov kg več mleka kakor v l. 1942. Kljub temu uspehu pa se je kmetjsko prebivalstvo pozvalo, da odda v l. 1944. 1 milijardo kg več mleka, da bi se moglo izdelati zadostne količine surovega masla, ki je potrebno zaradi izpadka na vzhodu in večjih dobav prijateljskim državam. Ta večja oddaja se more doseči, če se odda od vsake krave vsak dan po en četrt litra več mleka. Zato je treba gledati na to, da se rede samo dobre mlekarice in da se poskrbi za dobro krmo.

Italijanska vlada je zvišala odkupno ceno za kokone od 25 na 50 lir za bele svilene kokone, oz. na 47 in 45 lir za kg rumenih kokonov. Poleg tega pa dobe gojitelji kokonov še posebne premije, in sicer za vsakih 15 kilogramov oddanih kokonov pravico do nakupa 1 m tkanin v teži 150 g in 30 g preje.

Ker se je pojavila v Italiji trina uč San José, je nemško gospodarsko ministristvo prepovedalo uvoz trtnih sadik iz Italije.

Poglavnik je podpisal zakon, s katerim se odreja zamenjava posojil bivše jugoslovanske države s posojili neodvisne hrvaške države. Začetek amortizacijske dobe, ki je določena na 50 let, bo še predpisal finančni minister, ki bo tudi predpisal rok, v katerem se morajo obligacije zamenjati. V zagrebški trgovinski register se je vpisala d. d. »Nit«, trgovinska družba s sedežem v Zagrebu in z glavnico 6 milijonov kun, ki pa se more zvišati na 12 milijonov kun. Družba bo kupčevala z manufakturnim in tekstilnim blagom.

Izravnalni sklad za zunanjo trgovino se je ustanovil na Hrvaškem na podlagi sklepov nemško-hrvaškega stalnega gospodarskega odbora. Pri uvozu nemškega blaga za prosto prodajo se bo ob carinjenju pobirala posebna pristojbina, ki se bo uporabljala za pocenitev določenih vrst blaga. Morebitni presežki pa se bodo uporabljali za pospeševanje zunanje trgovine.

Madžarski trgovinski minister je izdal naredbo, s katero se odreja takojšnje zapečatenje vseh židovskih trgovin. Židovski lastniki smejo vstopiti v trgovine samo v spremstvu uradnega pooblaščenca.

Madžarskemu ministristvu za oskrbo so neprenehoma prihajale pritožbe, da zahtevajo nekatera podjetja, za naravno blago plačilo v naprej. Dostikrat se je zahtevalo celo polno plačilo v naprej. Ministristvo za oskrbo je sedaj obvestilo vodilne organizacije, da so takšne zahteve neupravičene in da se sme zahtevati plačilo v naprej le, če se to po naredbi ministristva izrečno dovoljuje.

Oskrba madžarskih tovarn za klobuke s surovinami se je letos zboljšala zaradi zelo uspešnega lova na zajce. Približno 400.000 zajčjih kož se je moglo dobiti madžarskim tovarnam za klobuke, da bodo mogle te svoje izdelke izvažati tudi v Slovaško, Turčijo in Švico.

V Romuniji bodo letos obdelali 70 tisoč hektarov s sladkorno peso. Poleg določenih cen za repo, bo dobil vsak proizvajalec še posebno premijo za vsak vagon oddane sladkorne pese.

Oddajna kvota za kmetijske proizvode je bila v Turčiji zvišana, ker doseganje kvote niso bile zadostne za zagotovitev turške oskrbe.

Po vesteh iz Spanije so žetveni izgledi v nasprotju z janskim letom letos zelo ugodni in se more upati na zelo dobro letino, kar bi omogočilo bolj bogato samopreskrbo Spanije s kruhom.

barva, plesira in kemično snaži že v 24 urah obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3 Telefon št. 22-72

DARMOL
najboljša čiščevalna sredstva

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4